

- Kuhn K. (2005): *A szakértői tevékenység törvényi szabályozása az osztrák jogban*. Belügyi Szemle, 10, 45.
- László J. (2005): *A történetek tudománya. Bevezetés a narratív pszichológiába*. Budapest: Új Mandátum Kiadó
- Orosz M. – Rác G. (szerk.) (2006): *Irodalom, irodalomtudomány, irodalmi szövegelemzés*. Budapest: Bölcsész Konzorcium
- Soóky A. – Kaszab Gy. (2011): *Írd le a neved! – A neved elárul – Minden, amit az aláírás grafológiai és írásszakértői vizsgálatából megtudhat*. Győr: S. K. Grafológiai és Írásszakértői Iroda
- Vass Z. (2007): *Formai-szerkezeti rajzelemzés*. Budapest: Flaccus Kiadó
- Vitvindic M. (2014): *A hatályos magyar jogi szabályozás áttekintése*. In.: Összefoglaló vélemény. A szakértői bizonyítás a bírósági eljárásban. Budapest: Kúria Joggyakorlat-Elemző Csoport, 29–38.
- W. Barna E. – Lévai Z. (2001): *Grafológia a korszerű személyügyi munkában*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar

Hivatkozott jogszabályok

- 10/2006. (III. 7.) IM-rendelet az igazságügyi szakértői tevékenység folytatásához szükséges jogi oktatásról és vizsgáról
- 13/2016. (VI. 29.) IM-rendelet az igazságügyi szakértők statisztikai adatszolgáltatásáról, a kamarai költségátalány bevallásának és megfizetésének szabályairól, valamint az igazságügyi szakértő által vezetett adattovábbítási nyilvántartásról
- 19/2006. (IV. 24.) IM-rendelet az igazságügyi szakértői igazolványról
1997. évi LXVIII. törvény az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról
2005. évi XLVIII. törvény az igazságügyi szakértő nemperes eljárásban történő kirendeléséről és ezzel összefüggésben a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról
2008. évi XLV. törvény az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról
2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról
2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról
- 208/2009. (IX. 29.) kormányrendelet az igazságügyi szakértői névjegyzékbe való felvételi eljárás során szükséges szakhatósági állásfoglalás kiadásának eljárási szabályairól
- 210/2005. (X. 5.) kormányrendelet az igazságügyi szakértői névjegyzék vezetéséről
- 24/2014. (VII. 11.) ORFK-utasítás a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról
- 282/2007. (X. 26.) kormányrendelet a szakterületek ágazati követelményeikért felelős szervek kijelöléséről, valamint a meghatározott szakkérdésekben kizárólagosan eljáró és egyes szakterületeken szakvéleményt adó szervekről
- 31/2008. (XII. 31.) IRM-rendelet az igazságügyi szakértői működésről
- 33/2007. (VI. 22.) IRM-rendelet az igazságügyi szakértői testületek szervezetéről és működéséről
- 9/2006. (II. 27.) IM-rendelet az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről

A rendészettudományi State-of-the-Art értelmezési lehetőségei, illetve annak biztonságpolitikai aspektusai

Some interpretations of the State-of-the-Art of law enforcement science and its security policy aspects

Absztrakt

A rendészettudomány egy meglehetősen új tudományterület, amelyet számos mű definiált már rövid története során. Gyűjtőfogalom lévén azonban problémát jelent tartalmának pontos leírása, más tudományterületektől való elhatárolása. Jelen tanulmány a terminus tisztázását a társadalmi biztonság fogalmával végzi. Kutatási módszere irodomelemzés, amelyet a témában megjelent monográfiák és szaktanulmányok tartomelemzésével hajt végre. Először a rendészettudomány definícióit vizsgálja, főként magyar nyelvű művek segítségével, ezután következik a biztonságpolitika, azon belül is a társadalmi biztonság kifejtése. Kutatási eredményként elmondható, hogy a rendészettudomány tartalmát – annak összetettsége miatt – meglehetősen nehéz meghatározni. További nehézséget okoz a terminus angol nyelvű fordítása, ugyanis a rendészettudomány szó csak komoly hiányosságokkal adaptálható angol nyelvre (Szikinger, 2018). Ehhez a meghatározáshoz nyújt segítséget a társadalmi biztonság fogalma, amely a szociális folyamatok, értékek, mozgalmak, jogok, intézmények, illetve a társadalomban élő egyes csoportok biztonságával foglalkozik. Jelen tanulmány mellett érvel, hogy a rendészettudomány társadalmi biztonságon belüli elhelyezése komoly segítséget nyújt tartalmának meghatározásához, illetve angol nyelvű megfeleltetéséhez is.

Kulcsszavak: rendészettudomány, biztonságpolitika, társadalmi biztonság, State-of-the-Art

Abstract

Law enforcement science is a relatively new academic field which was defined by many works during its short history. However, being a colloquial concept, it

is a problem to accurately describe its content and to distinguish it from other disciplines. This study clarifies the term with the concept of societal security. Its research method is literature review, which is carried out by analysing the content of the published monographs and research articles. First, the definitions of law enforcement science are defined with the help of works published in Hungarian language. Then comes the elaboration of security policy, especially societal security within that. As a result can be concluded, that it is difficult to determine the content of law enforcement science due to its complexity. The concept of societal security, which deals with the security of social processes, values, movements, rights, institutions and certain groups in society, helps in this definition. The present study argues that the position of law enforcement science within societal security can be of great help in defining its content and in correspondence in English

Keywords: law enforcement science, security policy, societal security, State-of-the-Art

Bevezetés

A rendészettudomány egy meglehetősen fiatal tudományterület, így nincs egységes, minden kutatója által elfogadott definíciója. A terület művelői és nevükkel fémjelzett kutatásaik segítségével azonban körbehatárolható, hogy mi tartozik a rendészet fogalma alá, illetve a tudomány szakemberei milyen irányba mélyítik el saját ismereteiket. A jelen tanulmányban ismertetett téma aktualitását két tény is indokolja. Egyrészt, a 2011. évi CXXXII. törvény értelmében a Rendőrtiszti Főiskolát az újonnan alapított Nemzeti Közsolgálati Egyetembe integrálták, annak Rendészettudományi Karaként, amely kar immár a nevében is tartalmazza a rendészettudomány kifejezést. Másrészt, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem 2015-ben megalakította az intézmény Rendészettudományi Doktori Iskoláját, amely szintén magában foglalja a diszciplína nevét (Kerezsi–Pap, 2015).

Ebből kifolyólag a jelen tanulmány címében szereplő értelmezési aspektusok nem csupán elméleti fejtegetések, hiszen a rendészet, illetve annak tudománya nagyban befolyásolja a rendészeti szervek kiképzését, felkészítését és tevékenységét is. Éppen ezért szükséges a rendészettudomány definícióját illető közmegegyezés a tudomány képviselői között, ez az elméleti vita messzemenő hatással járhat a jövő rendészetére és a rendészeti oktatásra. A rendészeti oktatásról számos tanulmány született az elmúlt években (Ambrusz et al., 2016; Kozáry,

2012; Kuti, 2015; Molnár, 2019), azonban ezek értelmezéséhez elengedhetetlen a rendészettudomány fogalmának meghatározása.

Meg kell jegyezni, hogy a biztonságpolitika meghatározása szintén problémás. Az úgynevezett alternatív biztonságfogalom csak a 21. században vált jelentőssé, a tudományos világon kívül is nagy érdeklődésre számot tartó tudományterületté. A társadalmi, illetve a tágabban értelmezett emberi biztonság rendészettudományhoz való kapcsolata azonban egy kevésbé kutatott terület, holott nagyban hozzájárulhat a rendészeti tevékenység műveléséhez és fejlesztéséhez.

Jelen tanulmány célja, hogy felvázolja a rendészettudomány eddig alkalmazott értelmezési lehetőségeit, és egy új biztonságpolitikai megközelítést nyújtson annak műveléséhez. Ki kell emelni, hogy a rendészet kifejezés elsősorban német és magyar nyelvterületen használatos, annak nemzetközi, illetve angol nyelvi használata meglehetősen bonyolult kérdéseket vet fel. A biztonságpolitika, illetve a társadalmi biztonság azonban egy nemzetközileg elfogadott kifejezés, így használata a rendészettudomány nemzetközivé válását, illetve lefordíthatóságát is elősegítené. Jelen tanulmány erre a problémára is kitér, továbbá segítséget nyújt a diszciplína nemzetköziesítéséhez.

A rendészettudományról általában

Ahhoz, hogy megértsük, hogy mit takar a rendészettudomány fogalma, meg kell vizsgálnunk, hogy mit jelent maga a tudomány kifejezés. Tamás András szerint: „A tudomány – nagyvonalú egyszerűsítéssel – összefüggő ismeretek rendszere, amelyek meghatározzák vizsgálati tárgyát és módszerét, az ebből (és így) nyert ismeretek rendszerezésének módjait, majd az ezek alkalmazásával rendezett ismeretek szabályosságait. A szabályosságok tudományos tételekbe foglalhatók.” (Tamás, 2012, 32.)

A tudománynak tehát két állandó dimenziója van. A vizsgálat meghatározott tárgya, illetve a vizsgálathoz szükséges módszertan. Ebből következik, hogy két külön diszciplína is kutathat eltérő jelenséget megegyező módszerekkel, illetve ugyanazokat a jelenségeket teljesen eltérő módszertannal.¹ Mivel ezek a kritériumok megszámlálhatatlan tudományterületet engednek meg, a történelem során kialakultak olyan összefoglaló tudományelméleti kifejezések, mint az irodalomtudomány, a történettudomány vagy a szociológia. Ezek a területek

¹ Például a fonetika és a fonológia tudománya is ugyanazokat a nyelvi egységeket vizsgálja, ámde módszertani eltérésük miatt teljesen más nézőpontból közelítenek a jelenség felé.

gyűjtőfogalomként rendszerezik a tudományágakat, megkönnyítve azok logikus rendszer szerinti besorolását.

Ezt támasztja alá Göcze is, aki szerint „a tudományokat lehetetlen olyan definícióval illetni, amely minden kutatója által elfogadott lenne, illetve a diszciplínához tartozó összes rendszerelemet magában foglalná.” (Göcze, 2010, 14.) Éppen ezért célravezető, ha körülírjuk, rendszeresen tanulmányozzuk és kibővítjük, vagy éppen szűkítjük a meghatározást, mert a tudomány rendszere és annak művelése folyamatosan kölcsönhatásban áll egymással. A szerző korábbi munkájában (Papp, 2019) rávilágított arra, hogy a rendészettudományhoz hasonlóan a katasztrófavédelemre vonatkozó diszciplína meghatározása is – gyűjtőfogalom lévén – meglehetősen problémás. Éppen ezért jelen tanulmány nem vállalkozhat arra, hogy egyszer és mindenkorra definiáljon egy tudományágat, továbbá támpontot adjon a terület művelőinek látóköriük kiszélesítéséhez.

A rendészettudomány kifejezés a német Polizeiwissenschaft tükörfordítása. Ez a terminus a 18. században jelent meg a német nyelvű területeken, és egyfajta államtudományt, közigazgatás-tudományt értettek alatta (Koi, 2014). A szak szó használata Németországban a 20. század második felében korlátozódott a mai értelemben vett rendészeti tanra, a rendőri felsőoktatás megjelenésével és a büntetőjog-tudomány fejlődésével egyidejűleg. A jelenkori, modern rendészettudomány megfogalmazására több írásmű is kísérletet tett. Finszter Géza szerint: „A rendészet tana azoknak a tudományos módszerekkel feltárt fogalmak és törvényszerűségeknek a rendszerbe foglalt összessége, amelyek alkalmasak a rendészet működésének, szervezetének és jogi szabályozásának feltárására és fejlesztésére.” (Finszter, 2013, 144.) Boda József és szerzőtársai által alkotott fogalommeghatározás így szól: „A rendészettudomány a rendészetre vonatkozó, kritikailag igazolt, tudományos módszerekkel megszerzett, és a rendészet-tudomány által kialakított fogalmakkal leírt ismeretek rendszerezett összessége, amelyek lehetővé teszik a kutatási tárgy törvényszerűségeinek megismerését és a rendészet más társadalmi komplexumokkal való kapcsolatainak tanulmányozását.” (Boda et al., 2016, 2–3.)

Mindkét fenti definíció megfogalmazza, hogy a rendészettudomány terminus egy gyűjtőfogalom (összessége), amely alatt több diszciplína tömörülését értjük. A kifejezés többek között az alábbi tudományterületeket foglalja magába: kriminológia, kriminalisztika, forenzikus tudományok, pszichológia, pszichiátria, igazságszolgáltatás-tudomány és pönológia.

A rendészettudomány alapvetően egy társadalomtudományokon belül található, összetett tudományelméleti gyűjtőfogalom. Hazai művelői a diszciplína története során két irányból közelítették meg: a közigazgatás-tudomány és a jogtudomány irányából, illetve ezek módszertanát használták kutatásaik

során. A közigazgatás és a jog egymáshoz nagyon közel álló, ámde egymást nem, vagy csak részben fedő fogalmak, ugyanis két külön jelenséget vizsgálnak. A közigazgatás-tudomány a közigazgatással foglalkozik, amely a minden államban létező közérdekű irányítás és szervezés összessége/rendszere (Tamás, 2012, 32–33.), míg a jogtudomány tárgya a társadalom állami és jogi jelenségei, azoknak a társadalomban elfoglalt szerepe. Ez a két diszciplína külön(féle) módszertan(oka)t használ, mivel a kutatás tárgyát is más jelenség képezi. A rendészettudományi kutatások a két metódus valamelyikét használták a rendészet tanulmányozásánál. Leegyszerűsítve úgy fejezhetjük ki, hogy a közigazgatás-tudomány segítségével írhatók le a rendészeti szervek, illetve azok tevékenységét vizsgáló kutatások (például kriminalisztika, rendészeti kommunikáció), mivel ekkor a rendészeti szerv alatt egy, a köz érdekében létrejött irányító és szervező tevékenységet végző intézményt értünk. Másrészről a jogtudomány segítségével végezhetők a rendészeti joghoz vagy a rendészethez bármilyen módon kapcsolódó jogi kutatások (például emberi jogok, kriminológia, igazságszolgáltatás-tudomány).²

A rendészettudomány a nemzetközi szakirodalomban nem egy általánosan elfogadott és használt kifejezés, így angol fordítására két lehetőség van. A police science valóban a rendőrséggel kapcsolatos tudományt jelenti, azonban probléma, hogy ez a frázis angol nyelvterületen nem használatos.³ A másik fordítási lehetőség a law enforcement, amely bár egy valóban használt angol kifejezés, nem jelölnek vele külön diszciplínát. Ezt alátámasztandó meg kell említeni, hogy 2017. december 18-án a Google keresőszoftvere a beírt law enforcement megadásával az első oldalon csak olyan találatokat és fogalommeghatározásokat hozott fel, amelyek tevékenységként vagy szervezetként definiálták a kifejezést. Továbbá az MTA IX. osztályának folyóiratlistája (URL1) sem tartalmaz olyan elemet, amely a police vagy a law enforcement kifejezéseket magában foglalná. Ezek után valószínűsíthető, hogy a nemzetközi tudományos világ sem használja a rendészettudomány gyűjtőfogalmát, ilyen esetekben az akadémikusok az adott, általunk a rendészettudomány alá besorolt diszciplína nevével illetik saját kutatásaikat (például criminal science vagy human rights, amely kifejezések valóban megtalálhatók az MTA IX. osztályának folyóiratlistájában is).

² Finszter Géza szerint a rendészettudomány a közigazgatási jogtudomány egy önállóságra törekvő ága (Finszter, 2013, 144.).

³ Német nyelvterületen például Feltes–Fischer–Sapelza (Feltes, et al., 2013) használták tanulmányuk címében. A szerzők valószínűleg a német Polizeiwissenschaft tükörfordításaként értékék a police science-t.

Társadalmi biztonság

A biztonság és a biztonságpolitika fogalmakat az 1940-es években kezdték el széleskörűen használni a nemzetközi kapcsolatok elméletében. Eleinte főleg a politikaelmélet realista irányzata tárgyalta, ennek megfelelően kizárólag államok közötti fegyveres konfliktusok, háborúk és fegyveres erővel való fenyegetés kontextusában értelmezték a fogalmat (Gazdag–Tálas, 2008, 3–4.). Az eleinte kizárólag katonai értelemben tárgyalt biztonság a hidegháború során fokozatosan kiszélesedett, a fegyveres konfliktusokról a nemzetközi figyelem lassan áttérrelődött olyan belpolitikai és nemzetbiztonsági kérdésekre, mint a gazdasági stabilitás, liberális demokrácia vagy a társadalmi jólét (Gazdag–Tálas, 2008, 4.). Másrészt, a globalizációval egy-egy konfliktus már nem maradhatott állami keretek között, és a világ egy pontján végbemenő események ugyanúgy hatással voltak a globális politikai, gazdasági és társadalmi folyamatokra, így a biztonsági alrendszerekkel kapcsolatban felszínre kerültek különböző nemzetközi együttműködési és társadalmi elvárások (Ürmösi, 2013, 153–154.). Többek között ezen okokból kifolyólag fogalmazódott meg a politikaelmélet konstruktivista iskoláiban a kiszélesített biztonság, illetve biztonságpolitika kutatásának igénye (Rada, 2017, 38–39.).

A kiterjesztett biztonságfogalom megalkotása a konstruktivista irányzaton belül az úgynevezett koppenhágai iskolához tartozik, melynek képviselői a 90-es években határozták meg az alábbi, katonai értelemben vett biztonságpolitikát kiegészítő kutatási területeket: a politikai, gazdasági, társadalmi és környezeti biztonságot (Burgess, 2011). Ez mára kiegészült többek között az informatikai, energetikai, illetve az önállósult kulturális biztonság fogalmával (Ürmösi, 2013, 153.). Mindazonáltal fontos megjegyezni, hogy a koppenhágai iskola a biztonságelméletek kidolgozásakor leginkább az európai térségre helyezte a hangsúlyt, és talán a mai napig az Európai Unió, illetve az európai országok biztonságával foglalkozik leginkább.

A 90-es években a társadalmi értelemben vett biztonság, bár megfogalmazódott, még nem körvonalazódott teljesen. Buzan és szerzőtársai (Buzan et al., 1998, 119–139.) még nemzeti identitást és a nemzetek kulturális értékeinek biztonságát értették ezalatt, a tudományterület tárgyalásával azonban már különvált a kulturális, illetve a társadalmi biztonság kérdése. A Burgess–Mouhleb szerzőpáros (Burgess–Mouhleb, 2007, 1.) szerint az utóbbi értelmezés társadalmi csoportoknak vagy a társadalom egészének a biztonságával foglalkozik. Újabb kérdéseket vet fel, a társadalom biztonsága miben mutatkozik meg, avagy mi nek a fenyegetettségét vagy hiányát értjük alatta. Vajon a társadalom fogalma alatt értékeket, folyamatokat, jogokat vagy intézményeket értünk, illetve ezek

lefedik-e az egyéneket is? A kérdést röviden megválaszolva: mindenképpen csoportok, rétegek, osztályok, nemzetiségek, illetve a lakosság egészével foglalkozunk, amely alatt annak minden vonatkozását (értékek, jogok, folyamatok, intézmények) értjük, viszont semmiképpen sem az egyes állampolgárokat.

Deáknál (2007, 16–17.) nem szerepel a társadalmi szektor, ő a szűkebb értelemben vett közbiztonságot tárgyalja csak. Ennek tartalma szerinte a bűnözés helyzete, a fegyveres erők helyzete, a terrorizmus, az államhatárok védelme, a migráció és a szélsőséges mozgalmak. Ez a definíció helytálló, azonban nem tartalmazza a rendészettudomány leírásához szükséges összes elemet. Ürmösi szerint a társadalmi biztonság tartalma a következő: „Az állampolgárok érvényesülési lehetőségei, szociális biztonsága, a szociális ellátórendszer, az oktatás és a művelődés lehetősége, az emberi jogok, a jogbiztonság, a bűnözés és a közbiztonság. A szektort leginkább a közbiztonság minősége, illegális (fegyver) kereskedelem, bűnözés, kábítószer, terrorizmus, migráció és nem utolsó sorban az állami intézmények gyengesége fenyegeti.” (Ürmösi, 2013, 150–151.) A fentiek alapján kijelenthetjük, hogy a biztonságpolitika társadalmi vetülete a szociális folyamatok, értékek, mozgalmak, jogok, intézmények, illetve a társadalomban élő egyes csoportok biztonságával foglalkozik. Ezt a biztonságot négy további dimenzióra oszthatjuk: a kezdetekkor már megfogalmazott kulturális (identitás, kulturális javak), gazdasági (oktatás, képzés, művelődés, szociális ellátórendszerek, társadalombiztosítás), szociológiai (társadalmi folyamatok, eszmék, jelenségek és a liberális demokrácia helyzete), illetve jogi (közbiztonság, emberi jogok, terrorizmus, bűnözés, migráció, kábítószer, illegális kereskedelem) kategóriára. Jelen tanulmány szerint ezzel az utolsó dimenzióval foglalkozik a rendészettudomány is. Fontos megemlíteni a társadalmi biztonság kifejezés angol megfelelője kapcsán felmerülő problémát. A helyes terminus a societal security, amely nem azonos a social security-vel, ez utóbbi ugyanis egy szűkebb közgazdaságtani fogalom, amely kizárólag a szociális ellátórendszerekkel, illetve az egyén megélhetésével foglalkozik (Buzan et al., 1998, 120.).

Konklúzió – adalékok egy újfajta megközelítésű rendészettudományi State-of-the-Arthoz

Jelen tanulmány célja, hogy egy eddig még nem alkalmazott nézőpontot szolgáltatson a rendészettudomány értelmezéséhez. A rendészettudomány fogalmának kibővítése fontos és állandóan aktuális téma, mivel folyamatos változáson megy keresztül. Ezen kívül a State-of-the-Art a rendészeti felsőoktatásban való

alkalmazása miatt nagyban befolyásolja a rendőrök kiképzését, felkészítését, valamint a szakmai oktatást is.

A rendészettudomány alapvetően a társadalomtudományokon belül található, összetett tudományelméleti gyűjtőfogalom, rendszere a közigazgatás-tudomány és a jogtudomány határán áll. Korábbi kutatások szintén ezt igazolták: a közigazgatás-tudomány módszereit használták olyan esetekben, amikor a rendészeti szerveket, illetve azok tevékenységét, mint közigazgatási szerveket és tevékenységeket értelmezték. Ellenben amikor jogi problémákat tárgyaltak, akkor a szerzők jogtudományi fogalmakat, kereteket és módszertant alkalmaztak. Eszerint tehát kijelenthető, hogy a rendészettudomány nem önálló, saját módszertannal rendelkező tudományág, hanem olyan tudományelméleti gyűjtőfogalom, amely magában foglal más, a rendészeti szerveket és azok tevékenységét vizsgáló diszciplínákat.

Ezt a rendszert egészítheti ki a biztonságpolitika társadalmi vetülete, azon belül is annak jogi dimenziója. A politikatudomány módszereivel írható le a társadalmi rend, illetve annak kihívásai, a közbiztonsági, emberi jogi konfliktusok, a tömeges migráció és a bűnözés is. Ezek a problémák azonban nem tárhatók fel a közigazgatás-tudomány vagy a jogtudomány rendszerével, ezért fontos a jelen tanulmány által is felvázolt biztonságpolitikai megközelítés. Finszter Géza szerint a rendészet társadalmi rendeltetése a közrend és a közbiztonság fenntartása, tehát a rendészettudomány ennek a társadalmi rendeltetésnek a problémáit is kutatja, és ehhez nyújt segítséget a biztonságpolitika fogalom- és célrendszere. A fentiek alapján konklúzióként levonhatjuk, hogy a rendészettudomány egy olyan gyűjtőtudomány, amely a társadalomtudományokon belül helyezkedik el, azon belül három tudományterületből, a közigazgatás-tudományból, a jogtudományból és a biztonságpolitikából épül fel.

Felhasznált irodalom

- Ambrusz J. – Endrődi I. – Muhoray, Á. (2016): *A Nemzeti Közszerzői Egyetem Közös Közszerzői Gyakorlatának, a VIHAR 2016 összefoglalása, következtetései*. Védelem Tudomány, 1, 241–270.
- Boda J. – Finszter G. – Imre M. – Kerecsi K. – Kovács G. – Sallai J. (2016): *A rendészettudományi kutatások elméleti megalapozása és főbb irányai*. Államtudományi Műhelytanulmányok, 1, 17.
- Burgess, P. (2011): *What is societal security? European Security Research Programme: Security research and Europe's societal challenges: What do citizens want?* Oslo: European Commission
- Burgess, P. – Mouhleb, N. (2007): *Societal Security: Definitions and scope for the Norwegian setting*. PRIO Policy Brief, 2.

- Buzan, B. – Wæver, O. – Wilde, J. de (1998): *Security: a new framework for analysis*. Colorado: Lynne Rienner Pub
- Deák P. (szerk.) (2007): *Biztonságpolitikai kézikönyv*. Budapest: Osiris Kiadó
- Feltes, T. – Fischer, T. A. – Sapelza, R. (2013): *The Advanced Master's Programs in Criminology at Ruhr-Universität Bochum „Criminology and Police Science” and „Criminal Justice, Governance and Police Science”*. Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform, 96, 252–261.
- Finszter G. (2013): *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Budapest: Nemzeti Közszerzői és Tankönyv Kiadó Zrt
- Gazdag F. – Tóth P. (2008): *A biztonság fogalmának határaitól*. Nemzet és Biztonság, 1, 3–9.
- Göcze I. (2010): *A tudományelmélet és kutatómódszertan alapjai*. Budapest: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
- Kerecsi K. – Pap A. L. (2015): *Rendészet, tudomány, doktori iskola*. Magyar Rendészet, 15, 67–83.
- Koi G. (2014): *A közigazgatás-tudomány kezdetei és a Polizeiwissenschaft szerepe Magyarországon*. Állam- és Jogtudomány, 15, 27–49.
- Kozáry A. (2012): *A történettudomány és a politikatudomány szerepe a rendőrtisztképzésben*. In: Hautzinger Z. – Verhóczy J. (szerk.): Sodorvonalon. Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság, 179–187.
- Kuti R. (2015): *Vegyimentesítési feladatokra történő kiképzés*. Védelem, 22, 33–35.
- Molnár K. (2019): *A motiválás módszertani lehetőségei a felsőfokú rendészeti képzésben*. In: Hegedűs J. (szerk.): A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben. Budapest: Nemzeti Közszerzői Egyetem, 102–114.
- Nemeth, E. (2015): *Cultural Security: Evaluating the Power of Culture in International Affairs*. London: Imperial College Press
- Papp B. (2018): *State-Level Analysis Aspects of Comparative Disaster Management*. Academic and Applied Research in Military and Public Management Science, 1, 34–41.
- Rada P. (2017): *A nemzetközi politika elméleti iskoláinak biztonságfelfogása*. In: Deák P. (szerk.): Biztonságpolitikai Kézikönyv. Budapest: Osiris, 23–41.
- Szikinger I. (2018): Le lehet-e fordítani a „rendészet” szót angolra? Belügyi Szemle, 4. 18–29.
- Tamás A. (2013): *A közigazgatás-tudomány helye és szerepe a tudományokon belül*. Pro Publico Bono, 2, 28–34.
- Ürmösi K. (2013): *A biztonság, a biztonság fogalma*. Hadtudományi Szemle, 6, 147–154.

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: Magyar Tudományos Akadémia: A IX. Osztály bizottságainak folyóiratlistája. http://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/IX.%20Osztaly/2017/IX.O_folyoiratlistak_2017-OKT.xlsx